

na Co-
i 1510.
oldater
bevæb-
nere.

las Cosas undersøgte sammen med Amerigo Vespucci området nærmere og på baggrund af deres rapport besluttede den spanske krone at påbegynde en egentlig kolonisering af fastlandet. To store ekspeditioner blev sendt afsted i 1509 med over 1000 mand, men desværre for spanierne led de begge en sørgelig skæbne, idet næsten alle mand i løbet af ganske kort tid bukkede under for sygdomme, sult eller angreb fra de indfødte. En ny ekspedition blev sendt afsted ledet af Vasco Nunez de Balboa – den første store conquistador (spansk for erobrere) – og det lykkedes ham at undertvinge indianerne. Det var også Balboa, der på baggrund af forskellige indianeres beskrivelser nåede frem til Stillehavet. Men da der skulle udnævnes en ny guvernør over det mellemamerikanske område i 1513 blev Balboa forbigået og i stedet for udnævnte man en hård og ubarmhjertig mand, en udnævnelse der viste, at den spanske krone nu ønskede at kontrollere de indfødtes aktiviteter helt og holdent.

Under Balboas march frem mod Stillehavet stødte han på højtstående indianske samfund, der var langt fra Columbus' primitive og vilde indianere, og som var i besiddelse af enorme guld-mængder. På baggrund af disse rapporter besluttede den spanske krone at sende Hernan Cortez afsted med en handelsekspedition, der endte med at blive et erobringstogt ind i Aztekerriget.

Spaniernes møde med Aztekerriget

Historien om Aztekerrigets totale sammenbrud under conquistadorernes fremmarch i begyndelsen af 1520'erne er blevet fortalt mange gange, men her skal den kort gentages:

Da spanierne nåede fastlandet, erobrede de først Yucatan-halvøen. Her var

Maya-kulturen allerede gået i opløsning længe før spaniernes ankomst. Opløsningen skete nogenlunde samtidig med, at aztekerne erobrede Mexico-dalen omkring 1350. Erobringen foregik på bekostning af toltekerne og flere andre indianerstammer, der blev reduceret til tributbetalende undersåtter. Omkring 1500 betalte 371 stammer og stater tribut til aztekerne.

I løbet af kort tid beherskede aztekerne det meste af det nuværende Mexico. De bosatte sig især omkring Texcoco-søen, hvor de grundlagde hovedstaden, Tenochtitlan, der, også set med europæiske øjne, blev en kæmpe-stor by – måske en af de største i verden omkring 1500.

Aztekerriget var et hierarkisk opbygget krigersamfund, der ved spaniernes ankomst befandt sig på et meget højt udviklingsniveau, der slet ikke kunne sammenlignes med de indianere, Columbus havde mødt. Alligevel lykkedes det spanierne, under ledelse af Hernan Cortez og med 500 soldater fuldstændig at underlægge sig hele Mexico. Det var der flere grunde til. Militær-teknologisk var spanierne aztekerne langt overlegne – skydevåben, rustninger og heste kunne delvist opveje spaniernes ringe antal. Resten blev opvejet af de alliancer spanierne indgik med nogle af de indianerstammer, som aztekerne havde underlagt sig. Spanierne udnyttede også, at aztekerne i første omgang forholdt sig afventende og endda modtog dem venligt, idet aztekerne havde en ide om, at spanierne måske kunne være de guder, som der var blevet spået om.

Endelig forstod spanierne hvilken central rolle aztekernes leder havde i hele samfundsopbygningen. Ved at fjerne ham fik man destabiliseret azteker-samfundet og gjort det lettere at erobre det. At spanierne samtidig også har kunne udnytte aztekernes forventnin-

n til at
ke un-
olkning

panske
le med
e, mod
beskyt-
blandt
t over-
et til at

met via
India-
rånden
egyndt
e. Eller
re øer,
ørre. I
af Ja-
2 af Pu-

isering
ikanske
laget af
uan de

ved den spanske kronens "hellige ret" til at underlægge sig De vestindiske Øer. Efter mange forsknings vedtog kronen i 1512 de første europæiske kolonilove (Burgos-lovene), der tog udgangspunkt i 3 forskellige principper: "Indianerne var frie mennesker, ikke slaver; de skulle omvendes til kristendommen med fredelige midler, ikke med magt; og man skulle lade dem til at arbejde." På papiret alle gode og fornuftige principper, men at de ikke blev fulgt, viser historien klart og tydeligt. Bartholemæus de las Casas fulgte i Montezinos fodspor, og i adskillige år forsøgte han at råde kongemagten i Spanien op kulminerende med "debat-ten i Valladolid" i 1544, hvor den spanske konge en gang for alle ønskede at få afklaret, om spanierne havde gjort den indianske befolkning uret i Den nye Verden. Til denne debat udarbejdede de las Casas en rapport "Indianer-massakren - en kort beretning om Vest-indiens tilintetgørelse." Debat-ten blev dømt uafgjort, og de las Casas beretning - hvor sønderlemmende en kritik den end udsatte de spanske kolonisatorer for - blev aldrig taget alvorlig.

Den tidlige kolonisering, som primært fandt sted på de forskellige caribiske øgrupper, foregik ikke ud fra en statslig, overordnet strategi. Frem til Burgos-lovene fik den enkelte spanier mere eller mindre lov til at skatte og vatte spanske kongemagt havde ikke mulighed for at kontrollere, om de nye, mere indianervenlige love rent faktisk blev efterfulgt. Vi ved, at de ikke blev det, og vi ved også, at udryddelsen af indianerne tog til med voldsom fart med spaniernes kolonisering af fastlandet.

ger om en snarlig verdensundergang, har gjort det endnu lettere at skabe uro i azteker-samfundet.

Hermed var der åbnet op for, at spanierne kunne påbegynde en erobring af resten af Latinamerika.

Indianermassakren

Der var langt fra Columbus' fredelige omgang med de indfødte i 1492 - hvor han blandt andet befalede, at hans mænd ikke måtte snyde indianerne i de forskellige byttehandlende indgik - og til den senere totale underkastelse af indianerne, der medførte en næsten fuldstændig udryddelse. Fra Columbus' bejstning over så mange nye kriser, spanierne kunne omvende, til slavebindingen af de indfødte, ofte ud fra det argument, at de jo blot var vilde hedninge.

Allerede tidligt i koloniseringen havde spanierne indført en tvungen edsatægelse for de indfødte. Spanierne opstillede en lang bekendtgørelse, på latin naturligvis, hvor der blandt andet stod: "Hvis I ikke gør dette (går over til den katolske tro) eller bevidst forsinker håndspalægelsen, erklærer jeg overfor jer, at jeg med Guds hjælp og med al min kraft vil slå med jer og bekæmpe jer overalt og tvinge jer til underkastelse og til at adlyde kirken og Hendes Majestæt. Jeg vil tage jeres kvinder og børn som slaver og behandle dem, som det behager Hendes Majestæt. Jeg vil det behager Hendes Majestæt. Jeg vil tage jeres kvinder og børn som slaver og behandle dem, som det behager Hendes Majestæt. Jeg vil tage jeres ejendele og gøre jer alt muligt ondt og skade jer på alle måder..."

Denne hårdhændede behandling af indianerne - som ofte skete i religiøse navn, og blev velsignet af kirken - blev en række gejstlige til at reagere skarpt. F.eks. dominikanermunkene Antonio de Montesinos, der i 1511 for-dømte conquistadorernes brutale fremfærd og direkte satte spørgsmålstegn